

Utlåtande Rotel I (Dnr KS 2022/822)

Utökat tillämpningsområde för sanktionerna mot Ryssland

Initiativärende

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Stockholms stads nämnder ska som regel tillämpa EU:s sanktioner mot Ryssland som är genomförda genom EU:s förordning *Rådets förordning (EU) 2022/576 av den 8 april 2022 om ändring av förordning (EU) nr 833/2014 om restriktiva åtgärder mot bakgrund av Rysslands åtgärder som destabiliserar situationen i Ukraina*, även i fråga om tilldelning av nya kontrakt under EU:s tröskelvärden.
2. Stockholms Stadshus AB anmodas att uppmana alla bolag inom koncernen att tillämpa sanktionerna mot Ryssland nämnda i punkten 1 ovan, även i fråga om tilldelning av nya kontrakt under EU:s tröskelvärden.
3. Sanktionerna som detta beslut avser ska tillämpas så länge EU:s sanktionsförordning nämnd i punkten 1 ovan gäller.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del, under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan, följande.

Stadsledningskontoret ska ta fram och revidera vägledningarna och annat stödmaterial för att underlätta stadens hantering av sanktionerna under tröskelvärdena.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Från och med den 9 april 2022 får ryska medborgare och företag inte längre delta i offentliga upphandlingar i EU. Detta följer av en EU-förordning som är en del av EU:s sanktioner mot Ryssland med anledning av Rysslands invasion av Ukraina. Sanktionerna gäller alla upphandlingar och kontrakt över EU:s tröskelvärden. Det är tillåtet, men alltså inte obligatoriskt, för upphandlande myndigheter att utöka sanktionernas tillämpningsområde till att även användas i upphandlingar under tröskelvärdena.

Inom Stockholms stad får i dagsläget varje nämnd och bolag besluta för egen del avseende eventuell tillämpning av sanktionerna i upphandlingar under tröskelvärdena. Stadsledningskontoret föreslår i detta ärende en gemensam hållning inom hela staden, innebärande att sanktionerna ska tillämpas även under tröskelvärdena om det inte är olämpligt i det enskilda fallet.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret.

Mina synpunkter

Rysslands olagliga invasion av Ukraina är ett övergrepp. Det är ett övergrepp på ett lands suveränitet och självständighet, på människors frihet, på de värderingar om människolivets okränkbarhet varpå fredliga samhällen vilar. Stockholm har på flera sätt visat solidaritet med ukrainarna i deras kamp för att försvara sin frihet, sin rätt till värdighet och självbestämmande. Med detta ärende tar vi ytterligare ett steg i den riktningen. Under den svåra prövning som Ukraina för närvarande genomgår är det väsentligt att den fria världen i ord och handling fortsätter att erbjuda sitt stöd och sin hjälp till det tappra ukrainska folket.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Stockholms stads nämnder ska som regel tillämpa EU:s sanktioner mot Ryssland som är genomförda genom EU:s förordning *Rådets förordning (EU) 2022/576 av den 8 april 2022 om ändring av förordning (EU) nr 833/2014 om restriktiva åtgärder mot bakgrund av Rysslands åtgärder som destabiliserar situationen i Ukraina*, även i fråga om tilldelning av nya kontrakt under EU:s tröskelvärden.
2. Stockholms Stadshus AB anmodas att uppmana alla bolag inom koncernen att tillämpa sanktionerna mot Ryssland nämnda i punkten 1 ovan, även i fråga om tilldelning av nya kontrakt under EU:s tröskelvärden.
3. Sanktionerna som detta beslut avser ska tillämpas så länge EU:s sanktionsförordning nämnd i punkten 1 ovan gäller.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del, under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan, följande.

Stadsledningskontoret ska ta fram och revidera vägledningarna och annat stödmaterial för att underlätta stadens hantering av sanktionerna under tröskelvärdena.

Stockholm den 21 september 2022

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Hans Altsjö

Remissammanställning

Ärendet

Från och med den 9 april 2022 får ryska medborgare och företag inte längre delta i offentliga upphandlingar i EU. Detta följer av en EU-förordning som är en del av EU:s sanktioner mot Ryssland med anledning av Rysslands invasion av Ukraina. Sanktionerna gäller alla upphandlingar och kontrakt över EU:s tröskelvärden. Det är tillåtet, men alltså inte obligatoriskt, för upphandlande myndigheter att utöka sanktionernas tillämpningsområde till att även användas i upphandlingar under tröskelvärdena.

Inom Stockholms stad får i dagsläget varje nämnd och bolag besluta för egen del avseende eventuell tillämpning av sanktionerna i upphandlingar under tröskelvärdena. Stadsledningskontoret föreslår i detta ärende en gemensam hållning inom hela staden, innebärande att sanktionerna ska tillämpas även under tröskelvärdena om det inte är olämpligt i det enskilda fallet.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad är en av Sveriges största upphandlande organisationer. Värdet av stadens inköp av varor, tjänster och byggtreprenader uppgår årligen till ungefär 40 miljarder kronor. Inköpen sker i huvudsak genom cirka 1200 annonserade upphandlingar. Cirka hälften av dessa avser upphandlingar över tröskelvärdena där sanktionsförordningen är obligatorisk att tillämpa. Den andra hälften avser upphandlingar där det är frivilligt att tillämpa sanktionerna.

Även om värdet av stadens upphandlingar under tröskelvärden sannolikt är betydligt mindre än hälften av det samlade värdet av stadens samtliga inköp, handlar det likväl om stora summor skattemedel. Ett beslut av kommunfullmäktige om utökat tillämpningsområde kan därför ha betydelse för stadens bidrag till sanktionernas effekter. Beslutet skulle sannolikt innebära att staden i större utsträckning motverkar att skattemedel hamnar hos aktörer som direkt eller indirekt finansierar kriget. Beslutet skulle även utgöra ett ställningstagande om Stockholms stads stöd till Ukraina.

Stadsledningskontoret anser därför att sanktionerna ska tillämpas även under tröskelvärdena om det inte är olämpligt i det enskilda fallet.

Rättsliga förutsättningar

Det finns inget förbud mot att utöka sanktionernas tillämpningsområde till att gälla även under tröskelvärdena. Denna möjlighet finns inom samtliga fyra upphandlingslagar¹.

Upphandlingsmyndigheten är av uppfattningen att den upphandlande organisationen, vid tilldelning av nya kontrakt under tröskelvärdena, kan ange i upphandlingsdokumenten att den kommer att utesluta leverantörer under de förutsättningar som gäller enligt sanktionerna. Stadsledningskontoret gör samma bedömning.

Däremot saknas det rättslig grund i sanktionsförordningen för upphandlande organisationer att låta bli att fullgöra sedan tidigare ingångna kontrakt under tröskelvärdena med sådana leverantörer som avses i förordningen. Stadsledningskontoret menar därför att stadens gemensamma hållning endast ska avse tilldelning av nya kontrakt.

Uteslutningsgrund och kontraktsvillkor

Stadsledningskontoret anser att stadens nämnder och bolag som regel ska ställa upp en uteslutningsgrund i alla annonserade upphandlingar under tröskelvärdena som innebär att sådana aktörer som avses i sanktionsförordningen kommer att uteslutas ur upphandlingen.

Stadsledningskontoret anser även att det skriftliga kontraktet som blir resultatet av upphandlingen ska innehålla villkor som innebär att leverantören ska undvika att hamna i en situation som motsvarar sanktionsförordningen, samt hålla staden informerad om relevanta förändringar.

Stadsledningskontoret anser att ett sådant kontraktsvillkor även ska användas när stadens nämnder och bolag genomför upphandlingar utan annonsering. Det kan vara fallet exempelvis när direktupphandlingar genomförs utan konkurrensutsättning.

Stadsledningskontoret anser vidare att stadens nämnder och bolag ska tillåtas göra undantag från att tillämpa sanktionerna i upphandlingar och kontrakt under tröskelvärdena om det är olämpligt i det enskilda fallet.

¹ De fyra svenska upphandlingslagarna:

- Lagen om offentlig upphandling.
- Lagen om upphandling inom försörjningssektorerna.
- Lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.
- Lagen om upphandling av koncessioner.

Administration

EU:s sanktionsförordning har inneburit visst merarbete både för upphandlande myndigheter och för leverantörer, i form av ökad administration och ökat kontroll- och uppföljningsansvar. Stadsledningskontoret har stöttat stadens verksamheter i arbetet med att hantera sanktionerna genom informationsinsatser, vägledningar, mallar samt rådgivning. Om kommunfullmäktige beslutar enligt förslagen i detta tjänsteutlåtande kommer stadsledningskontoret att uppdatera befintligt stödmaterial, inklusive mallar för uteslutningsgrund och kontraktsvillkor, för att täcka in det utökade tillämpningsområdet.

Stadsledningskontoret bedömer att den marginellt ökade arbetsbördan, för såväl stadens nämnder och bolag som för leverantörerna, är försvarbar med hänsyn till de möjliga effekterna av att tillämpa sanktionerna även under tröskelvärdena.